

BACHELOR OF ARTS EXAMINATION, 2023

(1st Year, 2nd Semester)

SANSKRIT (Honours)

COURSE – IV

[SANSKRIT DRAMA]

Time : Two hours

Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

क-विभाग:

१. अभिज्ञानशकुन्तलमिति नाटके विदूषकस्य नाम किम्? तस्य विषण्णतायाः कारणं किमासीत्? नाटकस्यास्य द्वितीये अङ्के तस्य चरित्रोपस्थापनेन किं नाटकीयं तात्पर्यं साधितं कविना?

$\frac{1}{2} + 3 + 2\frac{1}{2}$

अथवा

अभिज्ञानशकुन्तलमिति नाटके दुर्वाससः शापस्य नाटकीयं तात्पर्यं निरूपणीयम्। 6

२. सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या - 4

मानुषीषु कथं वा स्यादस्य रूपस्य सम्भवः।
न प्रभारतलं ज्योतिरुदेति वसुधातलात्॥

अथवा

कृत्ययोर्भिन्नदेशत्वाद् द्वैधीभवति मे मनः।
पुरः प्रतिहतं शैले स्रोतः स्रोतोवहो यथा॥

[Turn over

[2]

३. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु द्वयं सुरगिरा देवनागरीलिपिमाश्रित्य च समाधेयम्।
क. 'गच्छति पुरः शरीरं धावति पश्चादसंस्थितं चेतः' - केन चिन्तितमिदं कस्मिन् प्रसङ्गे वा? 'चेतः' इत्यस्य कोऽर्थः? अत्र 'असंस्थितं चेतः' केन सह उपमीयते? $\frac{1}{2}+1+\frac{1}{2}+\frac{1}{2}$
ख. आद्ये वः कुसुमप्रसूतिसमये यस्याः भवत्युत्सवः। सेयं याति शकुन्तला पतिगृहं सर्वैरनुज्ञायताम्॥ - केन कानुद्दिश्य इदमुक्तम्? अनेन किमुपलभ्यते? $\frac{1}{2}+\frac{1}{2}+1\frac{1}{2}$
ग. 'शान्तानुकूलपवनश्च शिवश्च पन्थाः' - कस्मिन् प्रसङ्गे उक्तमिदम्? 'शिव' इत्यस्य कोऽर्थः? अस्याः उक्तेः किं तात्पर्यम्? $1+\frac{1}{2}+1$

ख-विभागः

१. 'स्वप्नवासवदत्तम्' इति नाटकस्य चतुर्थाङ्कपर्यन्तं राज्ञः उदयनस्य चरित्रं यथोपन्यस्तं कविना, तथा स्वकीयभाषया निरूप्यताम्। 6

अथवा,

'स्वप्नवासवदत्तम्' इति नाटकस्य प्रथमाङ्के तपोवनस्य यच्चित्रं सुप्रकटितं जातं, तथा वर्णयताम्।

२. 'कामं धीरस्वभावेयं स्त्रीस्वभावस्तु कातरः' - सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या। 3

३. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नद्वयं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयम्- $3 \times 2 = 6$

क) 'पञ्चेषुर्मदनो यदा कथमयं षष्ठः शरः पातितः' - कं प्रति कस्य च इयमुक्तिः? कदा एवमुक्तम्? के तावन् मदनस्य पञ्च शराः?

$$\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + 1 + 1 = 3$$

[3]

- ख) 'सर्वजनमनोभिरामं खलु सौभाग्यं नाम' - कया एवमुक्तम्? किमर्थमेतदुक्तम्? $1+2=3$
ग) 'अभित इव तेऽध वरमुखं पश्यामि' - कया कामुद्दिश्य च वाक्यमिदम् उक्तम्? कदा एवमुक्तम्? 'वरमुखमि' त्यस्य अर्थो लेखनीयः? $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + 1 + 1 = 3$